

Marie Pujmanová: Pacientka doktora Hegla

[In Marie Pujmanová: Pod křídly / Pacientka doktora Hegla / Předtucha, Brno, Host 2012, s. 180–181]

To bylo všechno hezké, ale měla schůzku v půl páté a teď byly čtyři pryč a nešťastní lidé si vyberou naschvál i nešťastnou chvíli.

„Měj se krásně, Karlo,“ pokračoval Jára namáhavě. „A děkuju ti za všechno. Sbohem. Vzpomeň si někdy na mne.“ Zas tak nepřírozeně vzpřímen malými kroky, jako se zavázanýma nohama, jak se pohybují velmi staří lidé, vyšel z pokoje.

Karle přeběhl tělem impulz běžet za ním do předsíně a zadržet ho; že jsou dva ubozí bludní lidé a že byl divný. Slyšela zaklapnout venkovské dveře a oddychla si, jako když vůz zajetý do bláta, který jsme namáhavě strkali, konečně se přece hne. Takhle to bylo kratší.

Mrkla na hodinky. Taxíkem to ještě chytanu. Doufejme, že nečeká před domem.

Zaplať pánbůh, nebyl tam.

Ráno nato u Křížů se nemohli na Járu doklepat. Vypáchili dveře a našli ho v bezvědomí a již chroptícího a vedle na stolku rourky po luminalu. Vzal přílišnou dávku a všechny pokusy vzkřísiti ho selhaly. Druhý den zemřel. Lidé tvrdí, že to byla sebevražda, a rodina lidem, že nešťastná náhoda. Věděli, že poslední dobou trpěl nespavostí. Nenechal po sobě ani řádky, jak činívají sebevrazi, a tak se to nikdy nikdo z živých nedozví.

V každém případě ubohý Jára zemřel na mládí.

12/

„Nešťastný hoch. Ten šílenec. Hrůza. Ne, nepovídej mi to, já to nemohu slyšet. Takový líbezný člověk. Co ho to napadlo. Já ho měl rád,“ naříkal Hegel svým hlasem lásky.

„Myslíš,“ hbitě ptala se Karla a upínala se k němu přízvukem, aby jí to vyvracel, „že se tomu dalo zabránit?“

„Co já vím,“ pronesl Hegel rozrytě. „Mnoha věcem se dá zabránit. Jenže pro to musí mít člověk zvláštní čich. Talent vycítit.“

Chodil po pokoji tam a zpátky jak lev v kleci.

V Karle se srovnávalo tak nerado, jak s ní mluvil starý Kříž, a to byl vlastní otec toho mrtvého. „Milé dítě. Mně je také líto vás. Takový stín do života.“ Asi všechno nevěděl, jak to bylo. Ale do smrti nezapomene starému pánovi, že teď k ní byl hodný. Járova matka, ta jí dala vzkázat po Járově sestře, aby se neopovážila přijít na pohřeb. Karla o tom Heglovi neříkala. Nač také?

„A prosím tě,“ Hegel se před ní zastavil podobně jako otec, když ji vyslychal, kde byla, když byla u Hegla. „Ty jsi na něm nic nepozorovala? Žes ho nezadržela!“

„To jsem si nemyslela. Ne, to ne,“ a Karla štkala. „Já jsem chtěla, ale já jsem pospíchala.“

„Když vy ženy vždycky někam pospícháte. Nešťastný kluk. Ten to provedl. A pro co! Má zlatá, to je těžká rána. Také pro nás dva. Pro tebe,“ opravil se. „Jaké tu teď máš postavení!“

„Bože, o mne. Já bych ho nemusela do smrti vidět, jen kdyby tu byl! Už nikdy – Hegle, ježíšmaria, kdybych věděla, že tu ještě někde je, třeba někde úplně jinde na jiném cípu země, ale že mu ještě svítí slunce. Co bych za to dala! Svět je tak velký. Jak mohl být ještě šťastný.“

„No bože. Že nepočkal. Kolik věcí se dá srovnat v životě,“ vyřkl Hegel už bez kontroly. Mluvil to z něj samo.

Karla se na něho dívala jak zkamenělá a netroufala si odhadnout, kolik pohrom z kolika stran se na ni valí. Když už se dopustil Jára té nepřičetnosti, což jsme ho nepochovali spolu? Ale neřekla nic; a ukládaly se v ní zbytky; a to je špatné v lásce.

Okruhy analýzy (dle struktury ústní zkoušky státní maturity z češtiny)

I.

→ zasazení výňatku do kontextu díla

→ téma a motiv

→ časoprostor

→ kompoziční výstavba

→ literární druh a žánr

II.

→ vypravěč

→ postava

→ vyprávěcí způsoby

→ typy promluv

III.

→ jazykové prostředky
a jejich funkce ve výňatku

IV.

→ kontext autorovy tvorby

→ literární / obecně kulturní kontext